

Spis treści

Wstęp	11
I. „Brazylijskość”, czyli współczesny dyskurs o tożsamości zbiorowej a specyfika brazylijskiej tradycji kulturowej	21
Tożsamość zbiorowa jako przedmiot refleksji socjologicznej	21
Tożsamość zbiorowa: ewoluowanie rozumienia, interpretacji i zastosowania terminu	31
Problem badawczy i ramowa koncepcja analizy	49
Brazylijska tożsamość narodowa a brazylijskość: u genezy zagadnienia	55
II. Capistrano de Abreu i przełom w brazylijskiej historiografii	67
U źródeł sporu o pryncypia historiografii brazylijskiej	68
Capistrano de Abreu: rys biograficzny i profil intelektualny	74
<i>Capítulos de história colonial</i>	82
Znaczenie Capistrano de Abreu	93
III. Euclides da Cunha: brazylijski metysaż, cywilizacja i barbarzyństwo	100
Euclides da Cunha: rys biograficzny i profil intelektualny ..	101
Wojna w Canudos	105
<i>Os sertões</i> – brazylijska epopeja narodowa	108

Amazonia jako laboratorium ukrytego niewolnictwa	120
Euclides da Cunha – prekursor interpretacji Brazylii	124
IV. Choroba brazylijskiej duszy: diagnoza i terapia wstrząsowa w myśli Manoela Bomfima	129
Manoel Bomfim: rys biograficzny i profil intelektualny	130
Krytyka narodowej historiografii i prawdziwa historia narodu	134
Krytyka rasizmu naukowego	140
Pasożytnictwo jako choroba brazylijskiej duszy	144
Terapia brazylijskiego społeczeństwa: od edukacji do rewolucji	150
Manoel Bomfim: narodowa amnezja i narodowa pamięć ..	154
V. Alberto Torres: Naród jako projekt polityczny	161
Alberto Torres: rys biograficzny i profil intelektualny	162
Brazylia, czyli kryzys i zacofanie	167
Rasa, metysaż, rozwój	172
Nacjonalizm, naród, konstytucja	176
Miejsce Alberto Torresa w brazylijskiej tradycji intelektualnej	179
VI. Oliveira Viana i renesans brazylijskiego konserwatyzmu	186
Oliveira Viana: życie, inspiracje, dokonania	187
Metafizyka latyfundium	195
Brazylijski „arianizm” i dwie jakości metysażu	203
Ultrareakcjonizm i korporacjonizm jako drogowskazy brazylijskiej przyszłości	208
Oliveira Viana: między naukowym piekłem i bolesną prawdą	216
VII. Paulo Prado i anatomia brazylijskiego smutku	223
Od ufanizmu do modernizmu	225
Paulo Prado: rys biograficzny	228
<i>Portret Brazylii</i> w pięciu odsłonach	231
Narodowy pesymizm jako obiekt krytyki	238
Smutek, tęsknota i brazylijska dusza	245

VIII. Sérgio Buarque de Holanda: serdeczność jako blizna epoki kolonialnej	250
Sérgio Buarque de Holanda: rys biograficzny	251
Brazylijskie korzenie i koncepcja serdeczności	256
Brazylijskość jako ewoluowanie kultury materialnej	263
Między przekrojącą koncepcją i historycznym szczegółem	270
Człowiek serdeczny i jego potomkowie	273
IX. Gilberto Freyre i rehabilitacja kulturowego dziedzictwa okresu Kolonii	280
Gilberto Freyre: życie i dzieło	281
Rozkwit systemu patriarchalnego w Brazylii	289
Rozkład systemu patriarchalnego w Brazylii	297
Brazylijskie mitologie narodowe: luzotropikalizm i demokracja rasowa	307
Między interpretacją wszechczasów a literaturą	315
X. Darcy Ribeiro: indygenizm i antropologia zaangażowana	326
Darcy Ribeiro: rys biograficzny	327
Dzieło Darcy Ribeiro, czyli dlaczego „Brazylia się nie udała”?	330
<i>O povo brasileiro</i>	339
Ostatni z wielkich	347
XI. Brazylijskość: między pamięcią historyczną i projektem narodowym	353
XX-wieczna myśl społeczna w Brazylii: charakterystyka ogólna nurtów i problemów	353
Poszukiwanie brazylijskości – pomiędzy odkrywaniem i aktem kreacji	366
Poszukiwanie brazylijskości – projekt przyszłości a kwestia rasowa	375
Brazylijska tożsamość narodowa a brazylijskość: otwarta przestrzeń interpretacji	388
Zakończenie	398
Streszczenia	404
Bibliografia	419